

Podprogram „Moja rodina“

Intervenčno-sanačný program – sociálny program (§ 12, ods. 1, písm. d) a § 11 ods. 3 písm. b), bod 1. – 4., písm. d))

1. Vymedzenie teoretického rámca podprogramu „Moja rodina“

Sanácia rodiny je súbor opatrení SPO, sociálnych služieb a ďalších opatrení a programov, ktoré sú poskytované alebo uložené prevažne rodičom detí a deťom, ktorých sociálny, fyzický a psychický vývin je ohrozený. Dôsledkom neriešenej alebo akútnej situácie ohrozenia dieťaťa môže byť jeho umiestnenie mimo rodinu. Základným princípom sanácie rodiny je podpora dieťaťa prostredníctvom pomoci jeho rodine. Klientom sanácie je celá rodina ako interakčný systém ohrozený zlou sociálnou situáciou. V rámci programu „Moja rodina“ intervenujeme v prirodzenom rodinnom prostredí alebo v priestoroch IC Slniečko. Sociálnu intervenciu využívame na označenie zámerného zasahovania do spôsobov konania jednotlivcov, rodín, skupín či inštitúcií, do ich životných a pracovných podmienok, do štruktúry vzťahov a podobne. Sociálna intervencia je jediná účinná forma pomoci pri riešení sociálnych problémov, zvládání spoločenských kríz, ktoré sú spojené s absenciou finančných, inštitucionálnych či právnych zdrojov pomoci. Úspešnosť intervencie je závislá od odbornej pripravenosti a fundovanosti sociálnych pracovníkov – realizátorov intervencií. Intervencia je viazaná na klienta – jednotlivca, rodinu, skupinu či komunitu – ako objekt sociálnej práce. Pri poskytovaní intervencie je vždy nutné: rešpektovať právo klienta na určenie hraníc intervencie, vrátane práva na odmietnutie pomoci, musí byť realizovaná transparentným a pre klienta zrozumiteľným spôsobom, rešpektovať právo klienta nahliadnuť do spisu, usilovať o dodržanie princípu dobrovoľnosti a súhlasu klienta s intervenciou, poskytnúť dostatočný priestor klientovi na prevzatie vlastnej zodpovednosti, rozhodovania a riešenia vlastnej situácie. V súvislosti so sociálnou intervenciou je dôležité využívať sociálnu oporu a sociálnu sieť.

2. Cieľ podprogramu

Cieľom programu je predchádzať, zmierniť alebo eliminovať príčiny ohrozenia dieťaťa a poskytovať rodičom aj dieťaťu pomoc a podporu k zachovaniu rodiny ako celku. Konkrétne sa jedná o činnosti smerujúce k odvráteniu možnosti umiestnenia dieťaťa mimo rodinu. Cieľom programu v prípade ak sa dieťa vracia do pôvodnej rodiny je pomáhať dieťaťu a jeho rodine, aby sa neopakovali dôvody umiestnenia dieťaťa v Centre, upevňovaním návykov získaných počas sanačného programu. Pre deti prichádzajúce z Centra do náhradnej rodiny je cieľom programu sprevádzať dieťa a rodinu.

3. Cieľová skupina podprogramu:

- deti, u ktorých je ohrozený fyzický, psychický a sociálny vývin (z dôvodu rozpadu rodiny, krízovej situácie v rodine, nezvládnutých rodičovských zručností, sociálnopatologických javov

v rodine, nedostatočnej starostlivosti a neuspokojovania základných životných potrieb či narušenej vzťahovej väzby),

- rodiny s dieťaťom, kde je riziko vyňatia dieťaťa z prirodzeného rodinného prostredia,
- rodiny, kde sa dieťa vrátilo po ukončení pobytu v Centre,
- náhradná rodina, kde bolo dieťa umiestnené po ukončení pobytu v Centre.

3.1. Kontraindikácia cieľových skupín pri zaradení do podprogramu

- podozrenie na násilie v rodine, násilie v rodine,
- závažné psychiatrické diagnózy vyžadujúce intenzívnu zdravotnú starostlivosť alebo dlhodobú ústavnú liečbu v zdravotníckom zariadení,
- neliečená závislosť na alkohole, iných omamných látkach a iných foriem závislostí, ľudia aktuálne pod vplyvom alkoholu alebo inej drogy,
- závažné poruchy správania, agresivita, pri ktorých dieťa alebo rodič ohrozuje život a zdravie zamestnancov v teréne alebo v centre,
- závažné poruchy správania vyžadujúce starostlivosť v uzatvorenom režimovom zariadení,
- klienti, ktorí už prešli podobným programom už najmenej 2x a nepodarilo sa dosiahnuť zmeny
- rodiny, ktoré nechcú, odmietajú spoluprácu, prípadne sa nemôžu z objektívnych dôvodov starať o maloleté dieťa/deti
- znížený intelekt v ľahkom – strednom a ťažkom stupni, strednom a hlbokom pásme

4. Forma podprogramu v kontexte počtu osôb

a/ individuálna v kombinácii so skupinovou (rodina, širšia rodina),

b/ skupinová.

5. Forma podprogramu v kontexte miesta

a/ ambulatná kombinovaná s terénnou.

6. Štruktúra podprogramu

Modul č. 1: „Rodičovské zručnosti“ (Podpora a rozvoj)

- **Personálne požiadavky:** 2 sociálni pracovníci/1 sociálny pracovník a 1 asistent sociálnej práce,
- **Počet hodín modulu:** 20 poradenských stretnutí (rodičia, deti, rodina spolu)
- **Počet osobohodín Modulu č. 1.1 (2 odborní zamestnanci, 2 klienti) - 326 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Počet osobohodín Modulu č. 1.2 (2 odborní zamestnanci), 3-5 klientov - 346 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Počet osobohodín Modulu č.1.3 (2 odborní zamestnanci) - 456 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Počet osobohodín Nadstavbového modulu Modul A – psychológ - 50,5 hod.,**(+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Počet osobohodín Nadstavbového modulu Modul B- špeciálny pedagóg - 41 hod.,**(+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Počet osobohodín Nadstavbového modulu Modul C – psychológ + špeciálny pedagóg - 94 hod** (+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu

- **Obsah Modulu č. 1:** Dlhodobá a systematická práca s rodičmi, prípadne s deťmi, pričom cieľom je podporiť vzájomné citové väzby rodičov s deťmi, rodičovskú zodpovednosť a zručnosti potrebné pri starostlivosti a výchove tak, aby boli zabezpečené podmienky pre zdravý fyzický, psychický i sociálny vývin detí.

V module zameranom na rodičovské zručnosti sa zameriavame na:

- rozvoj schopností rodiča porozumieť, čo jeho dieťa potrebuje (základné fyziologické potreby ako strava, oblečenie, potreba istoty a bezpečia, lásky, prijatia, úcty, sebaaktualizácie, sebarealizácie),
- rozvoj schopnosti rodiča tieto potreby uspokojovať,
- pomoc pri rozvíjaní výchovných zručností rodičov,
- pomoc pri hľadaní možností zmien pre rodičov a deti,
- pomoc rodičom vytvárať podnety adekvátne k veku a potrebám dieťaťa,
- nácvik rodičovského správania,
- vedenie rodičov k pomoci deťom pri príprave na vyučovanie,
- nácvik zadávania hraníc deťom, ich kontrola a ukladanie adekvátnych sankcií za ich nedodržiavanie,
- podporu pozitívnych vzorcov správania rodičov formou oceňovania a pochvaly,
- pomoc rodine hľadať možnosti riešenia životných situácií, s ktorými si rodina nevie poradiť,
- nácvik hygienických návykov a odúčanie návykov, ktoré nie sú primerané veku,
- nácvik samoobslužných činností,
- podporovať schopnosť dieťaťa spracovávať emócie a regulovať správanie,
- podporovať kooperáciu rodičov v starostlivosti o dieťa,
- podporovať spoločnú životnú perspektívu a akceptovanie názoru dieťaťa,
- podporovať hĺbku a stálosť citových vzťahov medzi rodičmi a deťmi,
- podporovať toleranciu rodičov k poruchám a problémom vo vývoji dieťaťa,
- viesť rodičov k tomu, aby boli dôslední v zabezpečení vhodného bývania, stravovania, zdravotnej starostlivosti a plnenia školskej dochádzky deťom,
- motivovať rodičov, aby umožnili deťom vyberať si záujmové krúžky podľa svojich záujmov, talentu, vlôh a preferencií,
- viesť rodičov k dohliadaniu nad prípravou detí na vyučovanie a byť im nápomocní pri príprave na vyučovanie, ak to potrebujú,
- viesť rodičov k zaujímaniu sa o to, ako a s kým trávia voľný čas,
- viesť rodičov, aby spolu s deťmi hľadali a vytvorili vyhovujúci denný režim, pravidlá a povinnosti pre všetkých,
- ujasniť si predstavy rodičov a detí o fungovaní domácnosti,
- motivovať rodičov k venovaniu dostatočnej pozornosti svojim deťom,
- viesť rodičov vnímať a rešpektovať potreby a požiadavky dieťaťa,
- motivovať rodičov k vedeniu otvorených rozhovorov s deťmi primerane veku,
- motivovať deti k vedeniu otvorených rozhovorov s rodičmi,
- motivovať deti a rodičov k hľadaniu alternatív trávenia spoločného voľného času, ale aj individuálneho, podľa potrieb jednotlivých členov,
- viesť rodinu k vzájomnému sa rešpektovaniu,
- upozorniť rodičov na dôsledky vplyvu patologického prostredia na deti,
- upozorniť rodičov na dôsledky vyplývajúce z nedostatočnej starostlivosti o deti,
- zasiahnuť okamžite v prípade, že v rodine dochádza k porušovaniu práv detí,
- podporovať toleranciu rodičov k poruchám a problémom vo vývoji dieťaťa.

Modul č. 2: „Attachment“

- **Personálne požiadavky:** 2 sociálni pracovníci/1 sociálny pracovník a 1 asistent sociálnej práce,
- **Počet hodín modulu:** 20 poradenských stretnutí (rodičia, deti, rodina spolu)
- **Počet osobohodín Modulu č. 2.1 (2 odborní zamestnanci, 2 klienti) - 326 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Počet osobohodín Modulu č. 2.2 (2 odborní zamestnanci), 3-5 klientov - 346 hod.,**(+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Počet osobohodín Modulu č. 2.3 (2 odborní zamestnanci) - 456 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Počet osobohodín Nadstavbového modulu Modul A – psychológ - 50,5 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Počet osobohodín Nadstavbového modulu Modul B- špeciálny pedagóg - 41 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Počet osobohodín Nadstavbového modulu Modul C – psychológ + špeciálny pedagóg - 94 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Obsah Modulu č. 2**
  - pomoc skvalitňovať vzájomný vzťah rodičov,
  - pomoc budovať vzťah rodičov k deťom,
  - pomoc vytvárať a posilňovať vzájomný vzťah medzi súrodencami,
  - pomoc vytvárať a posilňovať vzájomný vzťah medzi rodičmi, deťmi a širšou rodinou, žijúcou v spoločnej domácnosti,
  - pomoc rodičom porozumieť potrebám detí,
  - pomoc pri objasňovaní jednotlivých rolí v rodine, rodinný manažment,
  - pomoc rodičom vytvárať podnety adekvátne k veku a potrebám dieťaťa,
  - nácvik zadávania hraníc deťom, ich kontrola a ukladanie adekvátnych sankcií za ich nedodržovanie,
  - podporu pozitívnych vzorcov správania rodičov formou oceňovania a pochvaly,
  - pomoc rodine hľadať možnosti riešenia životných situácií, s ktorými si rodina nevie poradiť,
  - podporovať kooperáciu rodičov v starostlivosti o dieťa,
  - podporovať spoločnú životnú perspektívu,
  - podporovať hĺbku a stálosť citových vzťahov medzi rodičmi a deťmi,
  - podporovať toleranciu rodičov k poruchám a problémom vo vývoji dieťaťa,
  - motivovať rodičov, aby umožnili deťom vyberať si zájmové krúžky podľa svojich záujmov, talentu, vlôh a preferencií,
  - viesť rodičov k zaujímaniu sa o to, ako a s kým trávia voľný čas,
  - motivovať rodičov k venovaniu dostatočnej pozornosti svojim deťom,
  - viesť rodičov vnímať a rešpektovať potreby a požiadavky dieťaťa,
  - motivovať rodičov k vedeniu otvorených rozhovorov s deťmi primerane veku,
  - motivovať deti k vedeniu otvorených rozhovorov s rodičmi,
  - motivovať deti a rodičov k hľadaniu alternatív trávenia spoločného voľného času, ale aj individuálneho, podľa potrieb jednotlivých členov,
  - viesť rodinu k vzájomnému sa rešpektovaniu,
  - podporovať toleranciu rodičov k poruchám a problémom vo vývoji dieťaťa,
  - povzbudzovať rodičov k rovnakému prístupu voči všetkým deťom,
  - realizovať aktivity zamerané na utužovanie súrodeneckých väzieb.

Modul č. 3: „Príchod dieťaťa do rodiny“ (biologickej/náhradnej)

- **Personálne požiadavky:** 2 sociálni pracovníci/1 sociálny pracovník a 1 asistent sociálnej práce
- **Počet hodín modulu:** 20 poradenských stretnutí (rodičia, deti, rodina spolu)
- **Počet osobohodín Modulu č. 3.1 (2 odborní zamestnanci, 2 klienti) - 326 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Počet osobohodín Modulu č. 3.2 (2 odborní zamestnanci), 3-5 klientov - 346 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Počet osobohodín Modulu č. 3.3 (2 odborní zamestnanci) - 456 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Počet osobohodín Nadstavbového modulu Modul A – psychológ - 50,5 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Počet osobohodín Nadstavbového modulu Modul B- špeciálny pedagóg - 41 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Počet osobohodín Nadstavbového modulu Modul C – psychológ + špeciálny pedagóg - 94 hod** (+/- 20 % hodinovej dotácie) rozpis vid' v prílohe č. 1 k programu
- **Obsah Modulu č. 3**
  - pomoc rodičom získať informácie o doterajšom živote dieťaťa, ktorými do príchodu dieťaťa nedisponovali,
  - podporovať schopnosť dieťaťa spracovávať emócie a regulovať správanie v súvislosti s príchodom do rodiny ,
  - podporovať začleňovanie dieťaťa do rodiny a jeho prijímanie zo strany rodičov,
  - viesť rodičov k tolerancii a trpezlivosti s dieťaťom, dopriať mu čas adaptovať sa, zvyknúť si na seba navzájom, až potom zapájať širšiu rodinu,
  - podporovať kooperáciu rodičov v starostlivosti o dieťa,
  - asistovať rodičom pri zabezpečení lekára, MŠ, ZŠ a iných inštitúcií v prípade, ak dieťa prichádza do rodiny v inej lokalite, ako vyrastalo doteraz,
  - podporovať spoločnú životnú perspektívu,
  - viesť rodičov k zadávaniu hraníc a pravidiel určiť čo je dôležité, čo je dovolené, čo je nebezpečné, čo neprijímame, čo oceňujeme, (Dieťa prežíva bezpečie tam, kde sú jasne dané hranice a pravidlá),
  - podporovať schopnosť rodiča spracovávať emócie spojené s príchodom dieťaťa,
  - pomôcť rozvíjať hĺbku a stálosť citových vzťahov medzi rodičmi a deťmi,
  - podporovať toleranciu rodičov k poruchám a problémom vo vývoji dieťaťa,
  - viesť rodičov k tomu, aby boli dôslední v zabezpečení vhodného bývania, stravovania, zdravotnej starostlivosti a plnenia školskej dochádzky deťom,
  - motivovať rodičov, aby umožnili deťom vyberať si zájmové krúžky podľa svojich záujmov, talentu, vlôh a preferencií,
  - viesť rodičov k dohliadaniu nad prípravou detí na vyučovanie a byť im nápomocní pri príprave na vyučovanie, ak to potrebujú,
  - viesť rodičov k zaujímaniu sa o to, ako a s kým trávia voľný čas,
  - viesť rodičov, aby spolu s deťmi hľadali a vytvorili vyhovujúci denný režim, pravidlá a povinnosti pre všetkých,
  - ujasniť si predstavy rodičov a detí o fungovaní domácnosti po príchode nového člena do rodiny,
  - motivovať rodičov k venovaniu dostatočnej pozornosti svojim deťom,

- viesť rodičov vnímať a rešpektovať potreby a požiadavky dieťaťa,
- motivovať rodičov k vedeniu otvorených rozhovorov s deťmi primerane veku,
- motivovať deti k vedeniu otvorených rozhovorov s rodičmi,
- motivovať deti a rodičov k hľadaniu alternatív trávenia spoločného voľného času, ale aj individuálneho, podľa potrieb jednotlivých členov,
- viesť rodinu k vzájomnému sa rešpektovaniu,
- upozorniť rodičov na dôsledky vplyvu patologického prostredia na deti,
- upozorniť rodičov na dôsledky vyplývajúce z nedostatočnej starostlivosti o deti,
- zasiahnuť okamžite v prípade, že v rodine dochádza k porušovaniu práv detí,
- podporovať toleranciu rodičov k poruchám a problémom vo vývoji dieťaťa,
- viesť a podporovať ostatné deti v rodine k prijatiu nového súrodenca,
- povzbudzovať rodičov k rovnakému prístupu voči všetkým deťom.

Modul č 4. „Finančná gramotnosť“: 2 klienti, 2 sociálni pracovníci/1 sociálny pracovník a 1 asistent sociálnej práce, 10 stretnutí, **celý okruh na 1 pracovníka 2,5 hod. + 21 hod. + 50 hod. + 7 hod. + 2 hod. = 82,5 hod. celý okruh, na 2 pracovníkov 165 hod., (+/- 20 % hodinovej dotácie)**

- **Obsah Modul č. 4**
  - informovanie o možnostiach zaistenia platných dokladov totožnosti členov rodiny,
  - informovanie o možnostiach zaistenia dávok sociálnej podpory pre rodinu,
  - pomoc pri hľadaní či udržaní zamestnania pre dospelých členov rodiny,
  - pomoc pri postupnom vyrovnávaní rodinného rozpočtu,
  - pomoc pri kreovaní splátkových kalendárov pri vyrovnávaní dlhov,
  - vedenie k udržiavaniu poriadku v domácnosti,
  - pomoc pri udržaní bývania klientov,
  - pomoc pri úprave bytových podmienok pre deti,
  - pomoc pri vytváraní priestoru na učenie pre deti.

7. Metódy a techniky

- **Pozorovanie** - ide predovšetkým o zachytenie vonkajších prvkov správania klienta, či už dospelého alebo dieťaťa. Predmetom pozorovania sú predovšetkým motorické prejavy ako nepokoj, strach, gestikulácia, kývanie a pod. V rámci pozorovania sa zameriavame na motorickú, fyziologickú a kognitívno-afektívnu zložku správania sa klienta.
- **Motivačný rozhovor** – zameriava sa na rodičov ako aktérov zmien, pomôcť klientovi realizovať zmeny v jeho živote, ktoré nevie realizovať sám bez podpory, porozumenie fázam procesu zmeny.
- **Analýza materiálov** – pri práci s rodinami a deťmi sa sociálny pracovník stretáva s rôznymi informáciami o správaní dieťaťa alebo iného člena rodiny v správach výchovného pracovníka, učiteľa, sociálneho pracovníka, kolízneho opatrovníka alebo sudcu, čo zohráva pri tvorbe komplexnej sociálnej diagnostiky veľmi dôležitú úlohu.
- **Diagnostika pomocou vecí** - ide o diagnostickú metódu, ktorou zisťujeme predovšetkým údaje o klientovi, ktoré nám nie sú známe a môžu výrazným spôsobom pomôcť v jeho socializácii - obklopanie vecami, koníčky, štýl oblečenia, hudba, knihy a pod..
- **Informácia** - patrí medzi elementárne metódy práce s klientmi, pomoc rodine informácie spracovať a overiť si, či ich správne pochopila. Informácie sa týkajú predovšetkým ich základných práv, nárokov na poskytnutie sociálnych služieb, podpory zo strany samosprávy, štátnych sociálnych dávok, zvýšenie právneho povedomia.

- **Interview** - najpoužívanejšia metóda sociálnej práce vedená s jednotlivcom alebo skupinou.
- **Klarifikácia** - v rámci tejto metódy ide o rozumovú analýzu problému alebo celkovej situácie, odborník a rodina objasňujú rôzne aspekty prezentovaného problému. V rámci procesu klarifikácie môže prísť k redefinícii problému či zmene diagnózy, rodina môže naraz vidieť svoju situáciu z iného zorného uhla a objavuje nové možnosti riešenia svojho problému.
- **Ventilácia** - sa používa predovšetkým pri prvom poradenskom rozhovore, pomáha klientovi zbaviť sa nahromadeného napätia, stresu, úzkosti, strachu, umožňuje klientovi hovoriť o problémoch a ťažkostiach bez zosmiešňovania, zhadzovania a nepochopenia. Rozprávaním o probléme dochádza k zníženiu tenzie a strachu a môže sa vytvoriť priestor pre konštruktívnu poradenskú prácu.
- **Povzbudenie** - túto metódu používa sociálny pracovník pri cieľovej skupine zväčša v iniciálnej fáze, kedy je dôležité hneď povzbudiť klienta, oceniť, že sa rozhodol riešiť svoj problém. Najmä u detí je táto metóda veľmi dôležitá, aby prekonali svoj strach. V rámci tejto metódy sa môže použiť aj modifikácia, resp. použitie ďalších prostriedkov vhodných pre jednotlivé vekové kategórie (hračka a pod.).
- **Interpretácia** - ako jedna z metód sociálnej práce sa pri cieľovej skupine používa v neskoršej fáze a používa sa u dospelých klientov. Nepoužíva sa v úvodnej fáze ani v krízovej intervencii kedy klient nesmie byť v tenzii a musí byť pripravený na interpretáciu. V rámci tejto metódy prestáva byť poradca celkom pasívny, začína aktívne dopĺňať chýbajúce súvislosti, ktoré zostávali klientovi skryté. Nie je vhodná počas tenzie, počas rozličných kríz u klienta, poradca musí mať viacero poznatkov o klientovom prežívaní. Vhodné pre túto metódu je, aby klient dospel do štádia, kedy dokáže interpretovať sám, aby nedošlo k pocitu, že mu bola interpretácia implantovaná.
- **Tréning** - ide predovšetkým o tréning zameraný na prekonávanie strachu, tréning na zvyšovanie sebavedomia a pozitívneho seba hodnotenia, tréning základných rodičovských zručností, tréning konštruktívnej hádky, tréning v asertivite tréning pri prekonávaní fóbii a pod..
- **Relaxačné techniky** - špeciálnou formou nácvikov sú relaxačné techniky, ktoré využívajú súvislosti medzi uvoľnením svalstva, psychickým preladením a ovplyvnením somatiky. Medzi základné relaxačné techniky, ktoré sa využívajú patrí Schultzov autogénny tréning a Jakobsonova progresívna relaxácia.
- **Modelovanie** - zaradzujeme k činnostným metódam, kedy ide o modelovanie reálnych situácií zo života klienta, ktorú si rozohráva podľa svojich predstáv. Pri tradičnom modelovaní odborník ponúka rodine svoj spôsob zvládania určitej situácie a rodina sa môže inšpirovať alebo si tento spôsob osvojiť.
- **Hranie rolí** - táto metóda sa využíva i v spojení s ďalšími metódami, zväčša je realizovaná v rámci komunitnej práce s klientmi, skupinovej, svojpomocnej skupiny. Najčastejšie ostatní členovia rodiny hrajú rolu jedného člena v rôznych situáciách a tým mu poskytujú užitočnú spätnú väzbu na jeho správanie. Veľmi užitočná býva výmena rolí, aby sa členovia rodiny dokázali vcítiť do situácie ostatných a lepšie pochopili motiváciu, komunikáciu a správanie.
- **Metóda incidentu** - v rámci tejto metódy ide o zameranie klienta a poradcu na detailnú analýzu konfliktnej situácie s úmyslom pripraviť klienta na jej zvládnutie v budúcnosti.
- **Metóda prípadovej štúdie** - ide o metódu, ktorá vychádza zo štúdia jednotlivých prípadov na základe ktorých dokáže sociálny pracovník vytvoriť hypotézu, ktorá vystihuje vývoj a dynamiku sociálnych procesov, zmien a reakcií.

- **Konfrontácia** - v rámci tejto metódy sociálny pracovník upozorňuje klienta na rozdiely a rozpory v jeho tvrdeniach, správaní a chápaní seba aj iných. V rámci tejto metódy sa môže dostať klient a poradca do vzájomnej konfrontácie, do konfrontácie s ostatnými členmi rodiny, či členmi skupiny. Túto metódu uplatňujeme hlavne ak pracujeme s matkou a s deťmi, kedy dochádza k násilným atakom matky voči deťom, prípadne dochádza ku konfrontácii medzi klientmi navzájom.
- **Podmieňovanie a iné behaviorálne techniky** - používajú sa predovšetkým u detí, pozitívne podmieňovanie (pochvala), Napomáhajú regulovať správanie detí, v prípade dospelých osôb ide o čiastkové zmeny jednotlivých postojov a správania v určitých situáciách.
- **Reflexia** - v rámci tejto metódy sociálny pracovník preformulováva klientove odpovede, aby stimuloval klientov vzhľad a sebareflexiu. Prostredníctvom nej odborník signalizuje rodine, že ju počúva, snaží sa pochopiť prezentované obsahy nielen z hľadiska racionality, ale aj prežívania.
- **Abreakcia** – sociálny pracovník vytvára pre klienta priestor, aby mohol znovu prežiť problémovú situáciu, uvoľniť skrytú alebo potlačenú emocionalitu, pochopiť aktuálnu situáciu a obnoviť mechanizmy zvládania tejto situácie. Často sa spája so znovuprežitím a následnou katarziou.
- **Persuázia** - v rámci tejto metódy hľadá sociálny pracovník primerané argumenty, aby sprostredkoval klientovi iný pohľad na problém, ponúkol mu efektívnejšie vzorce správania či riešenia problémovej situácie.
- **Prípadová konferencia** – je plánované koordinované a štruktúrované stretnutie všetkých do prípadu zainteresovaných strán – rodičia, deti, odborníci jednotlivých inštitúcií, ktorí pracovali alebo budú pracovať s dieťaťom alebo jeho rodinou, prípadne, aj členovia širšej rodiny, ak môžu byť prínosom pre riešenie problémovej situácie dieťaťa a jeho rodiny.
- **Krízová intervencia** - ide o špeciálnu pomoc osobám v kríze. Býva kratšia ako klasická intervencia. Zvláda akútny problém. Krízová intervencia minimalizuje problém klienta, objavuje zdroje a posilňuje klienta, jeho schopnosti, integritu, sebadôveru, umožňuje vyjadrenie emócií.
- **Sumarizácia** – zameraná na zhrnutie doterajšej spolupráce s rodinou, uskutočňuje sa po určitej etape alebo na konci sedenia, ale užitočnejšie je, ak poradca povzbudí k sumarizácii rodinu, ktorá referuje o tom, kam sa spolupráca s odborníkom dostala a na čom sa spolu dohodli.

Záverom: Intervenčno-sanačný sociálny program sa zameriava predovšetkým na dieťa a jeho rodinu. Jeho hlavným poslaním je, aby na jednej strane čo najmenej detí bolo odobratých z rodín a tým sa predchádzalo predovšetkým k traumatizácii dieťaťa a na strane druhej je zameraný na odbornú intervenciu po príchode dieťaťa do pôvodnej rodiny, prípadne do rodiny náhradnej. Program pozostáva zo 4 samostatných modulov, ktoré sa môžu vhodne kombinovať. Kombinácia bude vyplývať predovšetkým zo sociálnej diagnostiky, ktorá je nevyhnutným úvodným vstupom pre určenie vhodného programu pre rodinu.

V Nitre, 26. 6. 2018

Mgr. Mariana Kováčová, PhD.
riaditeľka/odborná garantka

Príloha č. 1 k programu „Moja rodina“

Tento základný rozpis platí pre Modul č. 1 „Rodičovské zručnosti“, Modul č. 2 „Attachment“, Modul č. 3 „Príchod dieťa do rodiny“ (biologickej/náhradnej). V týchto 3 moduloch sú rovnako nastavené podmoduly, ako aj možnosť výberu nadstavbových modulov A, B, C. V záhlaví každého modulu uvedieme, pre ktorý typ podmodulov sa výpočet osobohodín týka.

Modul č. 1.1, Modul č. 2.1, Modul č. 3.1

2 klienti, 2 sociálni pracovníci/1 sociálny pracovník a 1 asistent sociálnej práce, **celý okruh na 1 pracovníka 5 hod. + 42 hod. + 100 hod. + 11 hod.+ 5 hod. = 163 hod., celý okruh na 2 pracovníkov 326 hod., (+/- 20 % hodinovej dotácie)**

- **Prípravná fáza:** jednorázovo (spolu **5 hod.** na 1 pracovníka, **10 hod.** na 2 pracovníkov)
  - stretnutie s klientom zamerané na motivovanie klienta 2 hod,
  - vypracovanie Plánu vykonávania opatrení ambulantnou formou alebo terénnou formou na základe vyhodnotenia Programu sociálnej diagnostiky 3 hod.
- **Realizačná fáza:** ambulantnou a terénnou formou
- **Cesta za klientom:** (spolu **42 hod.** na 1 pracovníka, **84 hod.** na 2 pracovníkov)
- **Aktivity súvisiace so stretnutiami:** každé stretnutie (5 hodín x 20 stretnutí - spolu **100 hod.** na 1 pracovníka, **200 hod.** na 2 pracovníkov)
  - príprava na stretnutie s klientom 1 hod,
  - stretnutie s klientom 1,5 hod. (zamerané na: poskytovanie informácie o priebehu programu, uistenie klienta, že má možnosť voľby, vyjasnenie princípov prípadnej spolupráce – dobrovoľnosť, vlastná motivácia ku zmene, rodičia ako autori zmeny, objasnenie si očakávaní klientov, vysvetlenie klientovi svojej role, oboznámenie klientov s našou povinnosťou podávať správy súdu, polícii, sprostredkovanie priestoru pre prípadné otázky smerujúce k organizačnej a formálnej stránke programu, uzatvorenie kontraktu alebo dodatku k predchádzajúcemu kontraktu a vyjasnenie si frekvencie, dĺžky a podmienok stretnutí, plánovanie ďalšieho stretnutia),
  - intervízia 1 hod.,
  - záznam 1 hod.,
  - telefonické poradenstvo 0,5 hod.,
- **Aktivity súvisiace so stretnutiami:** podľa potreby (spolu **11 hod.** na 1 pracovníka, **22 hod.** na 2 pracovníkov)
  - analýza materiálov 2 hod.,
  - supervízia 2 hod.,
  - konzultácie: osobne, telefonicky (ObÚ, ÚPSVaR, MŠ, ZŠ, inštitúcie, polícia, právnici, lekár...) 5 hod.,
  - prípadová konferencia 2 hod.
- **Evaluačná fáza:** jednorázovo (spolu **5 hod.** na 1 pracovníka, **10 hod.** na 2 pracovníkov)
  - sociálna správa a správa z realizácie Programu sanácie rodiny na ÚPSVaR 3 hod.,
  - vyhodnotenie programu a plánovanie prípadných ďalších postupov alebo ukončenie prípadu 2 hod.

Modul č. 1.2, Modul č. 2.2., Modul č. 3.2.

3-5 klientov, 2 sociálni pracovníci/1 sociálny pracovník a 1 asistent sociálnej práce, 20 stretnutí, **celý okruh na 1 pracovníka 5 hod. + 42 hod. + 110 hod. + 11 hod. + 5 hod. = 173 hod., celý okruh na 2 pracovníkov 346 hod., (+/- 20 % hodinovej dotácie)**

- **Prípravná fáza:** jednorázovo (spolu **5 hod.** na 1 pracovníka, **10 hod.** na 2 pracovníkov)
  - stretnutie s klientom zamerané na motivovanie klienta 2 hod.,
  - vypracovanie Plánu vykonávania opatrení ambulantnou formou alebo terénnou formou na základe vyhodnotenia Programu sociálnej diagnostiky 3 hod.
- **Realizačná fáza:** ambulantnou a terénnou formou
- **Cesta za klientom:** (spolu **42 hod.** na 1 pracovníka, **84 hod.** na 2 pracovníkov)
- **Aktivity súvisiace so stretnutiami:** (spolu **110 hod.** na 1 pracovníka, **220 hod.** na 2 pracovníkov)
  - príprava na stretnutie s klientom 1 hod.,
  - stretnutie s klientom 2 hod (zamerané na: poskytovanie informácie o priebehu programu, uistenie klienta, že má možnosť voľby, vyjasnenie princípov prípadnej spolupráce – dobrovoľnosť, vlastná motivácia ku zmene, rodičia ako autori zmeny, objasnenie si očakávaní klientov, vysvetlenie klientovi svojej role, oboznámenie klientov s našou povinnosťou podávať správy súdu , polícii.., sprostredkovanie priestoru pre prípadné otázky smerujúce k organizačnej a formálnej stránke programu, uzatvorenie kontraktu alebo dodatku k predchádzajúcemu kontraktu a vyjasnenie si frekvencie, dĺžky a podmienok stretnutí, plánovanie ďalšieho stretnutia),
  - intervízia 1 hod.,
  - záznam 1 hod.,
  - telefonické poradenstvo 0,5 hod.,
- **Aktivity súvisiace s prípadom:** (spolu **11 hod.** na 1 pracovníka, **22 hod.** na 2 pracovníkov)
  - analýza materiálov 2 hod.,
  - supervízia 2 hod.,
  - konzultácie: osobne, telefonicky (ObÚ, ÚPSVaR, MŠ, ZŠ, inštitúcie, polícia, právnici, lekár...) 5 hod.,
  - prípadová konferencia 2 hod.
- **Evaluačná fáza:** jednorázovo (spolu **5 hod.** na 1 pracovníka, **10 hod.** na 2 pracovníkov)
  - sociálna správa a správa z realizácie Programu sanácie rodiny na ÚPSVaR 3 hod.,
  - vyhodnotenie programu a plánovanie prípadných ďalších postupov alebo ukončenie prípadu 2 hod.

Modul č. 1.3, Modul č. 2.3, Modul č. 3.3

6-10 klientov, 2 sociálni pracovníci/1 sociálny pracovník a 1 asistent sociálnej práce, 20 stretnutí, **celý okruh na 1 pracovníka 6 hod. + 42 hod. + 160 hod. + 13 hod. + 7 hod. = 228 hod. celý okruh na 2 pracovníkov 456 hod., (+/- 20 % hodinovej dotácie)**

- **Prípravná fáza:** jednorázovo (spolu **6 hod.** na 1 pracovníka, **12 hod.** na 2 pracovníkov)
  - stretnutie s klientom zamerané na motivovanie klienta 3 hod.,
  - vypracovanie Plánu vykonávania opatrení ambulantnou formou alebo terénnou formou na základe vyhodnotenia Programu sociálnej diagnostiky 3 hod.

- **Realizačná fáza:** ambulatnou a terénnou formou
- **Cesta za klientom:** (spolu **42 hod.** na 1 pracovníka, **84 hod.** na 2 pracovníkov)
- **Aktivity súvisiace s prípadom:** každé stretnutie (spolu **160 hod.** na 1 pracovníka, **320 hod.** na 2 pracovníkov)
  - príprava na stretnutie 1,5 hod.,
  - stretnutie s klientom 3 hod. (zamerané na: poskytovanie informácie o priebehu programu, uistenie klienta, že má možnosť voľby, vyjasnenie princípov prípadnej spolupráce – dobrovoľnosť, vlastná motivácia ku zmene, rodičia ako autori zmeny, objasnenie si očakávaní klientov, vysvetlenie klientovi svojej role, oboznámenie klientov s našou povinnosťou podávať správy súdu, polícii., sprostredkovanie priestoru pre prípadné otázky smerujúce k organizačnej a formálnej stránke programu, uzatvorenie kontraktu alebo dodatku k predchádzajúcemu kontraktu a vyjasnenie si frekvencie, dĺžky a podmienok stretnutí, plánovanie ďalšieho stretnutia),
  - intervízia 1,5 hod.,
  - záznam 1,5 hod.,
  - telefonické poradenstvo 0,5 hod.,
- **Aktivity súvisiace s prípadom:** podľa potreby (spolu **13 hod.** na 1 pracovníka, **26 hod.** na 2 pracovníkov)
  - analýza materiálov 4 hod.,
  - supervízia 2 hod.,
  - konzultácie: osobne, telefonicky (ObÚ, ÚPSVaR, MŠ, ZŠ, inštitúcie, polícia, právnici, lekár...) 5 hod.,
  - prípadová konferencia 2 hod.
- **Evaluačná fáza:** jednorázovo (spolu **7 hod.** na 1 pracovníka, **14 hod.** na 2 pracovníkov)
  - sociálna správa a správa z realizácie Programu sanácie rodiny na ÚPSVaR 4 hod.,
  - vyhodnotenie programu a plánovanie prípadných ďalších postupov alebo ukončenie prípadu 3 hod.

Nadstavbový modul A - PSYCHOLÓG (platí pre Moduly 1 – 3) 1 klient/rodina, 1 psychológ, **celý okruh na 1 pracovníka**

- **Realizačná fáza:**
  - ambulatnou formou (je preferovaná), v prípade potreby aj terénnou formou
  - forma individuálna alebo skupinová (s rodinou, širšou rodinou)
- **Práca s klientom:** 10 stretnutí = 15 hod., aktivity súvisiace s prípadom = 10 stretnutí x 3 hod. = 30 hod., aktivity súvisiace s prípadom – jednorázové 4 hod., aktivity súvisiace s prípadom – podľa potreby 1,5 hod. **celý program 15 hod. + 30 hod. + 4 hod. + 1,5 = 50,5 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie)
- **Aktivity súvisiace s prípadom** - každé stretnutie:
  - príprava na stretnutie s klientom 1 hod., (zamerané na: naštudovanie materiálu, ktorý je k dispozícii)
  - stretnutie s klientom 1,5 hod. (zamerané na: psychodiagnostika klienta, overovanie si napĺňania zakázky – v prípade nutnosti preformulovanie zakázky, napĺňanie čiastkových cieľov spolupráce, nácvik situácií, ktoré súvisia s napĺňaním čiastkových a celkového cieľa spolupráce, posilňovanie kompetencií, práca s emóciami, informovanie klienta o priebehu stretnutia a princípoch spolupráce – dobrovoľnosť, motivácia k zmene, informovať o spolupráci a vzájomnej informovanosti o klientovi medzi psychológom a sociálnym pracovníkom, plánovanie ďalšieho stretnutia,

zosúladienie očakávaní klienta a psychológa, oboznámenie sa s pravidlami spolupráce a spoločné nastavenie pravidiel – vrátane poskytnutia informácií o trvaní jednotlivých stretnutí)

- záznam zo stretnutia 1 hod., (zapísanie priebehu stretnutia a zistenej zakázky)
- intervízia 1 hod.
- **Aktivity súvisiace so stretnutiami:** jednorázovo:
  - Naštudovanie materiálov o klientovi – 1 hod.
  - Supervízia - 1 hod.
  - Intervízia - 1 hod.
  - vypracovanie Plánu spolupráce, ktorí bude napĺňaný s rodinou ambulantnou formou v spolupráci so sociálnym pracovníkom 1 hod.
- **Aktivity súvisiace s prípadom:**
  - krízová intervencia 1 hod.
  - telefonická konzultácia/krízová intervencia s klientom – 0,5 hod.
- **Evaluačná fáza:**
  - **Evaluačná fáza:** jednorázovo (spolu **3 hod.** na 1 pracovníka)
  - stretnutie s klientom a vyhodnotenie situácie po ukončení spolupráce – 1 hod.
  - vypracovanie Evaluačnej správy a záverečné vyhodnotenie spolupráce – 2 hod.

Nadstavbový modul B – ŠPECIÁLNY PEDAGÓG (platí pre Moduly 1-3)

- **Realizačná fáza:** 10 stretnutí = 10 hod., aktivity súvisiace s prípadom = 10 stretnutí x 3 hod. = 30 hod., **celý program 10 hod. + 30 hod. = 40 hod. + 1 hod. supervízia = 41 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie)
- **Prípravná fáza:** jednorázovo (spolu **5 hod.** na 1 pracovníka, **10 hod.** na 2 pracovníkov)
  - stretnutie s klientom zamerané na zisťovanie východiskovej situácii klienta – 1 hod.,
  - realizácia špeciálnopedagogickej diagnostiky 1,5 hod.
  - vypracovanie správy 1 hod.
  - vykonávanie opatrení na základe vyhodnotenia Programu špeciálnej diagnostiky 3 hod.
- **Realizačná fáza:** ambulantnou formou a terénnou formou
- **Aktivity súvisiace so stretnutím:** každé stretnutie
  - príprava na stretnutie s klientom 1 hod., (naštudovanie materiálov)
  - stretnutie s klientom 1 hod. (špeciálnopedagogická diagnostika, poskytovanie informácií, uvedenie informácií o priebehu spolupráce, motivácia klienta, informovanie o pravidlách stretnutí, uistenie klienta o jeho dobrovoľnosti v zapojení sa do programu, dohoda o ďalšom stretnutí)
  - záznam 1 hod., (po každom stretnutí vypracovanie záznamu o jeho priebehu)
  - intervízia 1 hod.
- **Aktivity súvisiace s prípadom:** jednorázovo
  - supervízia 1 hod.

Nadstavbový modul C – ŠPECIÁLNY PEDAGÓG A PSYCHOLÓG (platí pre Moduly 1-3)

- **Realizačná fáza:** 10 stretnutí (30 hod.) na 2 odborníkov, aktivity súvisiace s prípadom na 2 odborníkov 10 stretnutí x 6 hod. = 60 hod., aktivity súvisiace s prípadom – jednorázovo 4 hod., **celý program 30 hod. + 60 hod. + 4 hod. = 94 hod.,** (+/- 20 % hodinovej dotácie)

- **Aktivity súvisiace so stretnutím:** každé stretnutie 2 odborníkov
  - príprava na stretnutie s klientom 1 hod., (naštudovanie materiálov)príprava 2 hod., (naštudovanie si materiálu o klientovi, vytvorenie dohody o priebehu stretnutia, stanovenie hraníc jednotlivých kompetencií odborníkov)
  - stretnutie s klientom 3 hod. (diagnostika zo strany psychológa a špeciálneho pedagóga, informovanie klienta o priebehu stretnutí, vytvorenie záznamu a dohody o spolupráci, stransparentnenie očakávaní zo strany klientov a odborníkov, uistenie klienta o dobrovoľnosti zapojenia sa do programu, motivácia k zmene, plánovanie ďalšieho stretnutia)
  - záznam 2 hod.,
  - intervízia 2 hod.
- **Aktivity súvisiace s prípadom:** jednorázovo na 2 odborníkov
  - supervízia 2 hod.
  - intervízia 2 hod.

Modul č. 4

2 klienti, 2 sociálni pracovníci/1 sociálny pracovník a 1 asistent sociálnej práce, 10 stretnutí, **celý okruh na 1 pracovníka 2,5 hod. + 21 hod. + 50 hod. + 7 hod. + 2 hod. = 82,5 hod. celý okruh, na 2 pracovníkov 165 hod., (+/- 20 % hodinovej dotácie)**

- **Predprípravná fáza:** jednorázovo (spolu **2,5 hod.** na 1 pracovníka, **5 hod.** na 2 pracovníkov)
  - stretnutie s klientom zamerané na motivovanie klienta 1 hod.,
  - vypracovanie Plánu vykonávania opatrení ambulantnou formou alebo terénnou formou na základe vyhodnotenia Programu sociálnej diagnostiky 1,5 hod.
- **Realizačná fáza:** ambulantnou a terénnou formou
- **Cesta za klientom:** (spolu **21 hod.** na 1 pracovníka, **42 hod.** na 2 pracovníkov)
- **Aktivity súvisiace s prípadom:** každé stretnutie (spolu **50 hod.** na 1 pracovníka, **100 hod.** na 2 pracovníka)
  - príprava na stretnutie s klientom 1 hod.,
  - stretnutie s klientom 1,5 hod (zamerané na: poskytovanie informácie o priebehu programu, uistenie klienta, že má možnosť voľby, vyjasnenie princípov prípadnej spolupráce – dobrovoľnosť, vlastná motivácia ku zmene, rodičia ako autori zmeny, objasnenie si očakávaní klientov, vysvetlenie klientovi svojej role, oboznámenie klientov s našou povinnosťou podávať správy súdu , polícii., sprostredkovanie priestoru pre prípadné otázky smerujúce k organizačnej a formálnej stránke programu, uzatvorenie kontraktu alebo dodatku k predchádzajúcemu kontraktu a vyjasnenie si frekvencie, dĺžky a podmienok stretnutí, plánovanie ďalšieho stretnutia),
  - intervízia 1 hod.,
  - záznam 1hod.,
  - telefonické poradenstvo 0,5 hod.,
- **Aktivity súvisiace s prípadom:** podľa potreby (spolu **7 hod.** na 1 pracovníka, **14 hod.** na 2 pracovníkov)
  - analýza materiálov 2 hod.,
  - konzultácie: osobne, telefonicky (ObÚ, MsÚ, ÚPSVaR, MŠ, ZŠ, inštitúcie, polícia, právnici, lekár, exekútori, nebankové a bankové subjekty, iné inštitúcie,...) 5 hod.
- **Evaluačná fáza:** jednorázovo (spolu **2 hod.** na 1 pracovníka, **4 hod.** na 2 pracovníkov)
  - vyhodnotenie programu a plánovanie prípadných ďalších postupov alebo ukončenie prípadu 2 hod.